

Бойове хрещення отримав у селищі Баглан

Солдати не можуть просто забути війну. Й через багато років після виведення військ хворі нею, вона сниться їм у кошмарних снах. Війна в Афганістані не припиняється. Сьогодні це опорна база міжнародного тероризму й екстремізму, фабрика світового виробництва наркотиків, що приносять мільярдні доходи й підживлюють його.

У 1979-1989 роках полум'я Афганістану ніби й не торкалося України, воно пожирало афганські кишлаки та міста, душманів і мирних жителів, радянську техніку, солдатів й офіцерів. Саме 1979-ий став знаменним для кричильського хлопця Івана КОНЬКА.

Рідні провели його в армію в 1978 році. До цього встиг закінчити школу й здобути спеціальність шофера в Сарненському райвійськкоматі. В Черткові Тернопільської області додатково освоїв фах механіка радіолокаційного обладнання літаків. Звідти перевели в Коростень Житомирської області, де був водієм.

Одразу після Нового року всіх, хто прослужив принаймні 6 місяців, перемістили в Узбекистан, а ще через місяць перепідготовки - в Афганістан. Служив у провінції Кундуз, де базувався вертолітний загін. У перший же день у селищі Баглан, де їх обстріляли, одержав бойове хрещення. Війна, розповідає Іван Олександрович, передусім, - інтереси вузького кола людей, а смерть коштує мільйони. Перша й Друга світові, Афганістан, Косово, Ірак, Ізраїль, Чечня... Скільки місцевих жителів могли бути щасливими, але молодь гинула в розквіті літ. Воєнні дії забирали дітей, які ще й не пізнали життя сповна. Сім'ї втрачали батьків, матерів, вмирали цілі родини, села, міста.

Для більшості наших співвітчизників афганська війна - справа далекого минулого. Але для Івана Конька та його побратимів, які воювали на перевалах, хто тримав на руках поміраючого товариша, до кому Афган пройшов вогнем, скалічив душу й тіло, дата виводу останнього гарнізону радянських військ - 15 лютого 1989 року - кровоточива відмітка пам'яті. І вони згадуватимуть ту війну до кінця днів. Уже немає тієї держави, яка відправляла молодих хлопців виконувати інтернаціональний обов'язок. Немає й винних, причому не тільки за їхні смерті в Афганістані, а й за загибель наших юнаків у двадцяти п'яти країнах світу.

Майже десять років із Афганістану влітку

та взимку, замість рідної дитини, матері отримували цинкові гроби... Не виміряти горе батьків, чиї сини загинули, стали інвалідами в жорстокій неоголошеній війні. Батьки Івана вже потім здогадалися, де їхня кровиночка (зізнався тільки старшому братові). Як говорила покійна нянька: «Материнське серце відчувало». Одного сина багатодітна родина вже втратила під час служби в армії під Москвою (в Химках). Й дивно було бачити листи зі штемпелем польової пошти.

Учасники бойових дій, причому не лише в Афганістані, але й Кореї, Єгипті, Мозамбіці, В'єтнамі, Сирії, Анголі, Нікарагуа й на Кубі, однозначно скажуть, що війна - це бруд на крові. Покоління молодих того часу випала важка доля. Вони прийняли цей нелегкий хрест і винесли його на своїх плечах, залікували рубці на тілі й у душах, але нічого не забули, розповідає Іван. Як жили в наметах, пили привізну воду й сумували за українським сонцем, коли з жовтня по листопад не припинявся дощ. Зброя, чужинська мова навколо, звук пострілів, що відбивався від скель, коливаючись понад річкою...

Для польського юнака, який захоплювався полюванням і рибальством, незвичними були холодні афганські стрімкі ріки, але було не до милування. Запалена цигарка могла стати мішенню для ворога-снайпера. Місцева їжа набридла, хотілося вареничків, борщу зі сметаною... Про милу серцю жіночу стать узагалі, й рідних друзин зокрема, не розмовляли. Це - табу.

Під прикриттям великих чагарників, кущів, садів і виноградників моджахеди підбиралися до розташування військових частин, грабували й палили автоколонни. Після атак миттєво розчинялися в навколишніх селищах, й відшукати їх у цих місцях, особливо з повітря,

було не легше, ніж у горах. Моджахеди часто-густо уникали потужних бомб - штурмових й артилерійських ударів, влаштовували засідки й диверсії.

Незадовго до демобілізації Іван Конько стояв на варті. Вистачало часу, щоб і лист написати, й подумати над тим, що відбувалося. Часто запитував себе: «Що я тут знайшов? Чи виконав свою місію, інтернаціональний обов'язок, досягнув бажаної мети?». Так, виконав і перевиконав. Усе, що потрібно, побачив, відчув, вдихнув. Чужа країна живе за власними законами, начебто в іншому світі, а не лише на другій широті чи довготі. Вона існує поза часом, у своєму просторі й вимірі. Схибили стародавні грецькі мудреці, мовляв, не можна ввійти двічі в одну й ту саму річку. Тут, в Афгані, все можливо! Чомусь в одну й ту саму ріку тричі зайшла Британська імперія, а потім - Радянський Союз.

Самовідданість, мужність і бойову майстерність радянських військових в Афганістані змушені були підтвердити навіть західні фронтові експерти. Свідченням цьому є й слова воїна-афганця про тих солдатів і сержантів, які добровільно залишалися там ще на декілька місяців після того, як настав час звільнитися. З однією метою - не наражати на небезпеку в останні місяці війни молодих, необстріляних. Бо афганці-ветерани краще за інших знали, що від куль, гранат, мін, снарядів найчастіше гинули недосвідчені. Цей факт свідчить про гуманізм, самопожертву, масову мужність. А особливо - братерство й військову дружбу, що панували в частинах і підрозділах. Мабуть, так кожен із солдатів розумів свій патріотичний обов'язок перед Батьківщиною.

Через 10 місяців Іван Конько повернувся в рідне село. Й лише через три роки йому видали посвідчення учасника бойових дій. Одружився з найкращою дівчиною, Надією, яку любить і досі так само, як у молодості, почуття з роками стали ще сильнішими. Дуже мріяв чоловік закінчити Рівненський автотранспортний технікум, але тяжко захворів батько й на його плечі лягла опіка над трьома найменшими. Усе життя працює водієм, нині - в КЗ «Сарненська ЦРЛ». Там же бухгалтером трудиться й дружина, медсестрою - донька Людмила, водієм «швидкої» - син Олександр, названий на честь дідуся.

15 лютого для Івана Конька - день зустрічі з побратимами. До слова, один із них, Петро Кобилінський із Рокитнівського району, з яким служили в одному гарнізоні, живе в сусідньому під'їзді в Сарнах. Багатьох уже немає в живих. За традицією, поминаючи, запалять лампадку, наллють у склянку горілки, зверху покладуть шматок чорного українського хліба.

Вони завжди пам'ятатимуть ту війну, бо забувати сумний досвід історії - злочинно. Віддати його забуттю - знехтувати трагічним уроком, що неминуче призведе до нових кровопролиттів і трагедій.

Марія КУЗЬМИЧ.
Фото Василя СОСЮКА.